

ОСНОВНІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

А. І. Слостянікова, к. е. н., старший викладач, Українська інженерно-педагогічна академія, ekon@iipa.edu.ua, orcid.org/0000-0002-5170-6113

Методологія дослідження. Узагальнення та системний аналіз надали можливість довести, що в сучасних умовах інтелектуальний бізнес відіграє значну роль в розвитку суспільства, сприяючи створенню штучного інтелекту, стрімкому розвитку науково-технічного прогресу. Розвиток інтелектуального потенціалу людини дозволяє розробляти нові технології та проводити нові наукові дослідження, які не тільки підвищують рівень життя, але й позитивно впливають на інтелектуальний розвиток суспільства в цілому.

Результати. У статті проаналізовано темпи розвитку інтелектуальної складової і встановлено їх високі показники завдяки інформаційним потокам. Показано, що об'єктивні рішення виникають в процесі інтелектуального розвитку проблем та лежать в області аналітичного мислення людини. Сучасний стан даної сфери характеризується грандіозними інформаційними потоками і видатними досягненням в усіх галузях промисловості. Але процес обробки інформації й вибору ефективного рішення за своїм рівнем значно поступається можливостям, що відкриваються. Це викликано тим, що аналітична частина мислення, як і багато інших складових інтелекту, розвивалася за принципом «від досягнутого». Тобто коригування напрямків розвитку мислення відбувалося при накопиченні критичного обсягу знань, мінімально необхідного для переходу на відповідний інтелектуальний рівень.

Новизна. Визначено, що інвестиції в людський капітал підприємства відображають відносини між учасниками інвестиційного процесу з приводу руху ресурсів, вкладених в людський капітал підприємства від моменту мобілізації цих ресурсів до моменту їх відшкодування. Виокремлено орієнтири розвитку інтелектуального підприємництва; окреслено головні його ознаки та визначено функціональні групи інтелектуальних послуг.

Практична значущість. Результати дослідження будуть корисними для підприємницьких структур, які прагнуть в умовах інноваційної економіки досягти збільшення темпів інноваційного розвитку та отримання на цій основі позитивного соціально-економічного ефекту в поточному і майбутньому періодах.

Ключові слова: інтелектуальне підприємництво; орієнтири розвитку; ресурси; інформаційні потоки; інвестиції в людський капітал.

Постановка проблеми. У процесі історичного розвитку людства зростання інтелектуального рівня незмінно приводило до розширення сфери діяльності людини, зростання продуктивності праці і підвищенню рівня життя. Образ перших знарядь праці виник в нізькоінтелектуальній свідомості первісної людини. Але і ці перші продукти інтелекту дозволили значно підняти рівень життя. В сучасних умовах інтелектуальний бізнес відіграє значну роль в розвитку – суспільства, створенню штучного інтелекту, стрімкому розвитку науково-технічного про-

гресу тощо, тому необхідно розглянути цей напрямок більш досконало.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблем та перспектив розвитку інтелектуального підприємництва присвячені праці вітчизняних та зарубіжних науковців таких як: Брукінга Е. [1], Диканя В. [2], Кузьміна О. [4], Луцик М. [5], Прохорової В. [6], Чобіток В. [6–7], А. Штангрета [8] та ін.

Аналіз наукових праць свідчить про те, що необхідно проводити подальші дослідження в напрямку формування орієнтирів

розвитку інтелектуального підприємництва в сучасних умовах господарювання.

Формулювання мети статті. Метою статті є формування орієнтирів розвитку інтелектуального підприємництва в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток інтелектуального потенціалу людини дозволяє розробляти нові технології та проводити нові наукові досягнення, що не тільки підвищують рівень життя, але і позитивно впливають на інтелектуальний розвиток суспільства в цілому.

Темпи розвитку інтелектуальної складової в даний час мають дуже великий темп розвитку завдяки інформаційним потокам. Об'єктивні рішення виникають в процесі інтелектуального розвитку проблем та лежать в області аналітичного мислення людини. Сучасний стан даної сфери характеризується грандіозними інформаційними потоками і видатними досягненням в усіх галузях промисловості. Але процес обробки інформації і вибору ефективного рішення за своїм рівнем значно поступається можли-

востям, що відкриваються. Це викликано тим, що аналітична частина мислення, як і багато інших складових інтелекту, розвивалася за принципом «від досягнутого». Тобто коригування напрямки розвитку мислення відбувалася при накопиченні критичного обсягу знань, мінімально необхідного для переходу на відповідний інтелектуальний рівень.

Таким чином, високі темпи розвитку інформаційних технологій випродукували не тільки фантастичні можливості використання, а й великі диспропорції в ефективності обробки. Тому назріла необхідність серйозної корекції. У той же час для цього створені всі передумови.

Активний розвиток інформаційно-комунікаційного середовища, створення високоінтелектуальних програмних продуктів зумовило зростання ролі інтелектуального підприємництва. Підґрунтям розвитку інтелектуального підприємництва виступають наступні орієнтири, що представлені на рис. 1.

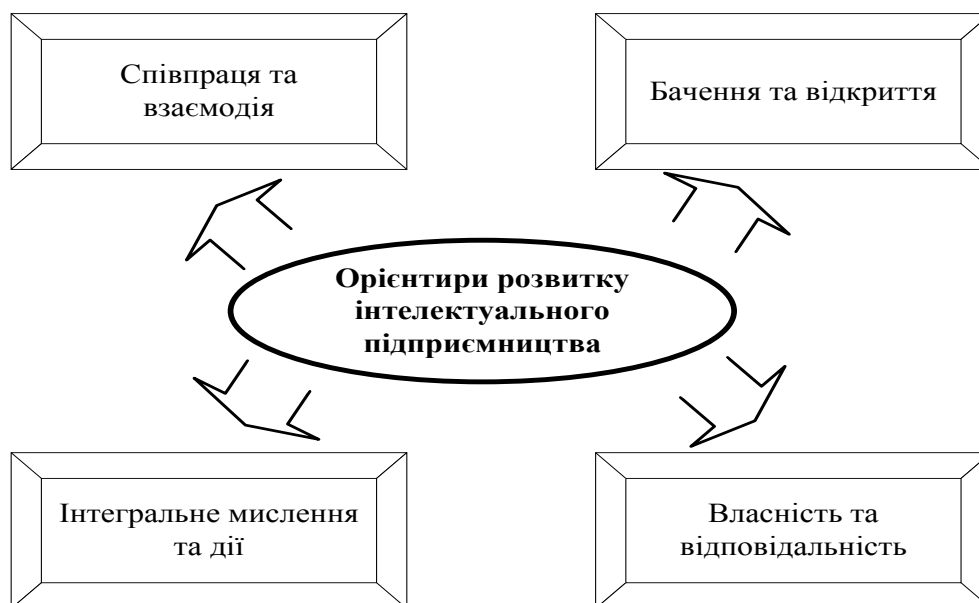

Рис. 1. Орієнтири розвитку інтелектуального підприємництва

За результатами проведеного аналізу наукових джерел можна виокремити п'ять

головних ознак інтелектуального підприємництва, що наведено на рис.2.

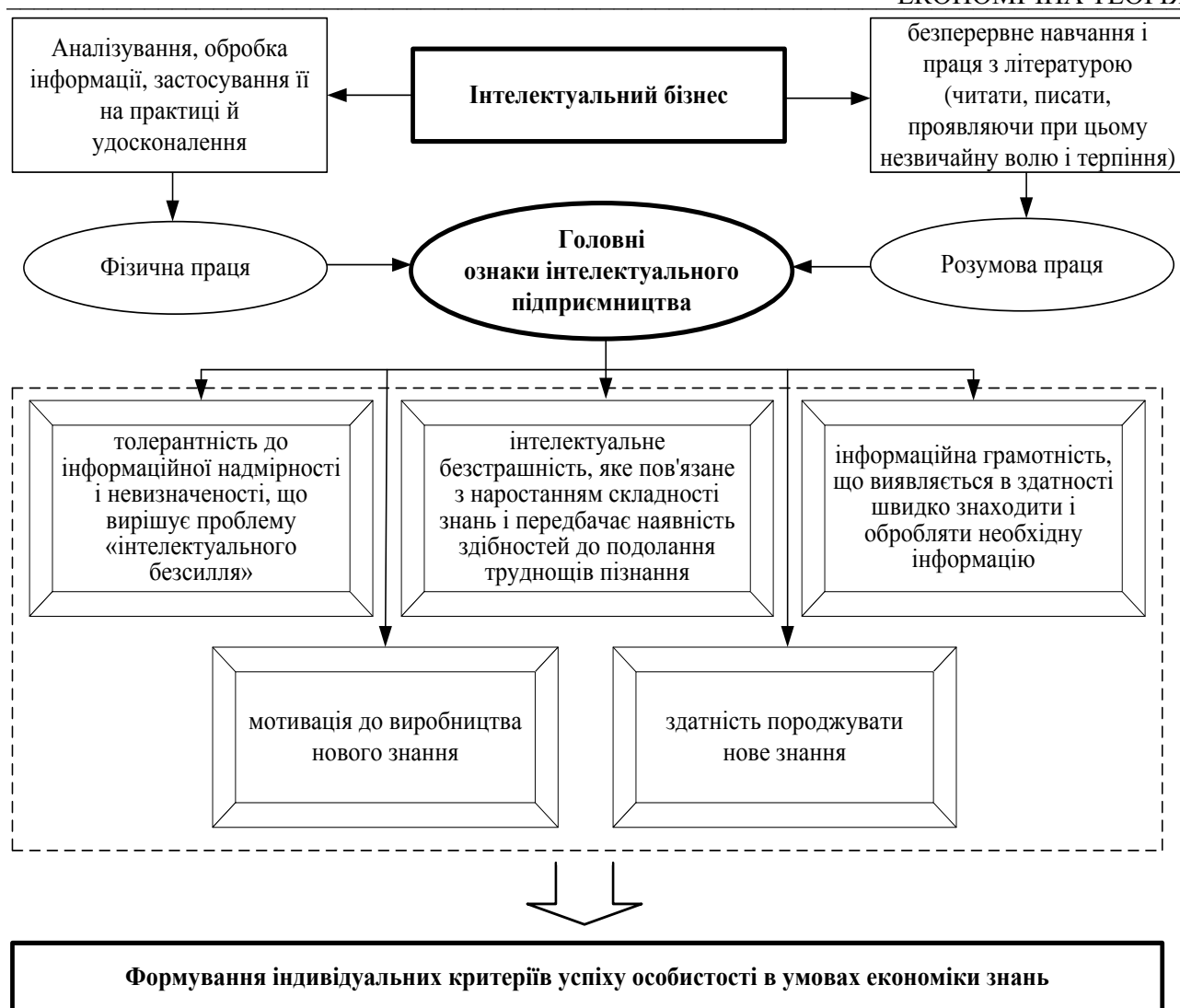

Рис.2. Головні ознаки інтелектуального підприємництва

Інтелектуальний бізнес називають консалтингом, тобто консультування клієнтів. Консалтинг забезпечує успіх в бізнесі та вимагає від фахівця наявності освіти (наявність класичної бази знань питання, про яке йде мова) та професійного досвіду (багатогранність компетенцій, виховання і соціальних навичок).

Інтелектуальний бізнес, як і будь-який інший вид бізнесу, повинен мати конкурентоспроможні пропозиції на ринку. Ідеї потрібно оформити і упакувати, знайти покупця і продати. Ідея повинна мати конкурентні переваги над іншими пропозиціями. Це можуть бути особисті відносини продавця і покупця. Може бути привабливими ціна, висока якість, ефективний результат. Одна справа - створити ідею, але зовсім інше – продати її, якою б чудовою вона не була. Треба зуміти вивести її на ринок попиту. Як

про ідею дізнаються ті, кому вона може бути корисною? Відомо, що реклама один з ефективних інструментів для просування товару чи послуг. Потрібно знайти ефективну технологію реклами.

Особливістю інтелектуального бізнесу, є те, що попит на послуги цих підприємств, є похідним і визначається властивостями виробничого процесу замовника (аналогічно тому, як попит на фінансові деривативи є похідним від характеристик базового активу) [1, 2, 4, 7].

Виробничі процеси, що протікають у вторинному і особливо в третинному секторі, до теперішнього часу настільки ускладнилися, що вимагають самого різного підходу. Виходячи з цієї особливості, виділяють такі функціональні групи інтелектуальних послуг, що наведено на рис.3.

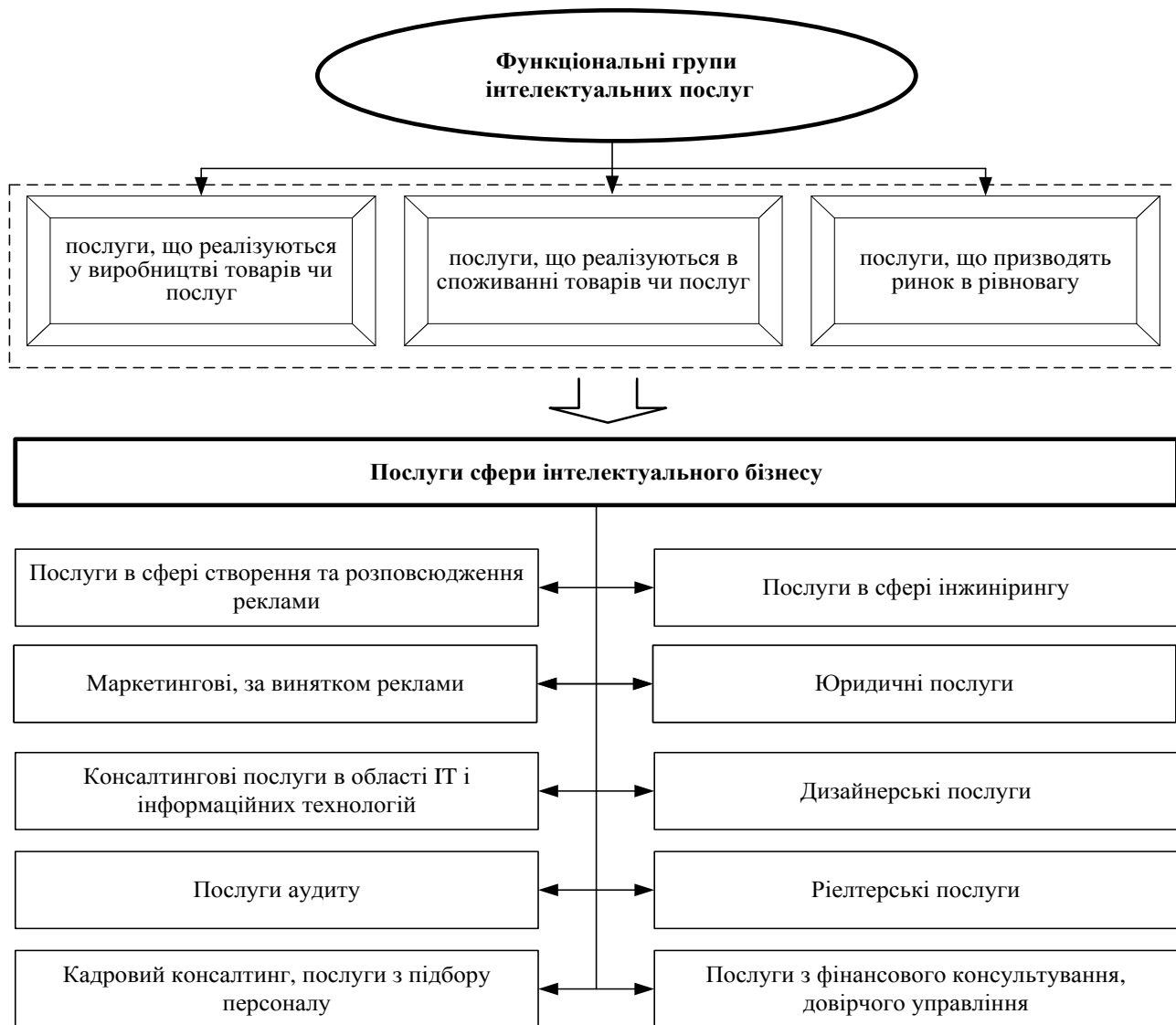

Рис. 3. Функціональні групи інтелектуальних послуг

Даний перелік охоплює всі ті функціональні групи: обслуговування виробництва, споживання і ринкової рівноваги. Крім того, інтелектуальні послуги надаються не тільки в «індивідуальному виконанні», а й для пристосування стандартних послуг під потреби конкретного замовника (наприклад, постановки бухгалтерського обліку на основі стандартних програм, адаптації програмного забезпечення тощо).

Таким чином, інтелектуальне підприємство - це вихід за межі наявних можливостей в інтелектуальній сфері. Науковцями виокремлено п'ять ознак інтелектуального підприємства [1, 5, 8]:

–інтелектуальне безстрашність (готовність досліджувати будь-яке питання і шукати відповідь на будь-яке питання, який перед вами виникає, навіть якщо ви нічого

про це не знаєте або це якась фундаментальна загадка. Інтелектуальним безстрашністю володіють далеко не всі люди);

–інформаційна грамотність (вміння працювати з інформацією, зі знаннями в найширшому сенсі слова. Знання по-різному структуруються в природничих науках і науках гуманітарних, науках про поведінку. Людина, яка сповідує інтелектуальне безстрашність і займається інтелектуальним підприємництвом, повинен це розуміти і не боятися цього);

–толерантність до інформаційної невідзначеності і величезного обсягу інформації (у багатьох областях накопичено таку кількість знань та інформації, що з усім обсягом познайомитися просто нереально. І деяких людей це буквально паралізує, вони займають поразенську позицію. А люди, здатні

здійснювати інтелектуальне підприємництво, приймають рішення в умовах невизначеності в силу неповної інформації);

–здатність до генерації нового знання (до цього здатні далеко не всі, але цей навик можна розвивати шляхом підвищення чутливості людей до різного роду дисонансів, із якими вони стикаються в світі. І якщо з дитинства звертати увагу на існування таких когнітивних дисонансів і стимулювати дітей до елементарного цікавості, то можна цю здатність генерувати);

–мотивація до створення нового знання (походить з людської цікавості, деякі психологи вважають, що наявність цікавості, прагнення до необмеженого пізнання – найголовніша відмінна риса людини. Частково цікавістю володіють і тварини, але далеко не настільки сильним, як людина, яка прагне до необмеженого пізнання. Це видова особливість Homo sapiens).

Ці п'ять якостей визначають здатність людини до інтелектуального підприємництва. Люди, які володіють цими якостями, – це і вчені, і ті, хто займається креативною діяльністю, і бізнесмени. В даному випадку підприємництво не пов'язане однозначно з зароблянням грошей та зрозуміло, що якщо ви придумаєте нову бізнес-ідею, то вона може принести і матеріальний дохід.

Інвестиції в людський капітал підприємства, як економічна категорія, висловлюють відносини між учасниками інвестиційного процесу з приводу руху ресурсів, вкладених в людський капітал підприємства від моменту мобілізації цих ресурсів до моменту їх відшкодування. В умовах інноваційної економіки інвестиції в людський капітал підприємства здійснюються з метою збільшення темпів інноваційного розвитку та отримання на цій основі позитивного соціально-економічного ефекту в поточному і майбутньому періодах.

Висновки. Отже, за результатами дослідження, можна зробити висновок, що в сучасних умовах інтелектуальний бізнес відіграє значну роль в розвитку суспільства, створенню штучного інтелекту, стрімкому розвитку науково-технічного прогресу тощо, тому необхідно розглянути цей напрямок більш досконало.

Розвиток інтелектуального потенціалу людини дозволяє розробляти нові технології та проводити нові наукові досягнення, що не тільки підвищують рівень життя, але і позитивно впливають на інтелектуальний розвиток суспільства в цілому.

Темпи розвитку інтелектуальної складової в даний час мають дуже великий темп розвитку завдяки інформаційним потокам. Об'єктивні рішення виникають в процесі інтелектуального розвитку проблем та лежать в області аналітичного мислення людини.

В умовах інноваційної економіки інвестиції в людський капітал підприємства здійснюються з метою збільшення темпів інноваційного розвитку та отримання на цій основі позитивного соціально-економічного ефекту в поточному і майбутньому періодах.

Література

1. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал / Пер. с англ. под ред. Л. Н. Ковачин. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с.
2. Дикань В. Л. Интеллектуальні інвестиції в логістичних системах / В. Л. Дикань, І. В. Корнілова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 199–203.
3. Економічна енциклопедія: у 3-х т. - Т. 3 / гол. ред. Б. Д. Гаврилишин. – Київ-Тернопіль : Академія народ. господарства, 2002. – 951 с.
4. Кузьмін О. Є. Концептуальні засади управління інтелектуальним капіталом підприємства / О. Є. Кузьмін, О. А. Ліпич // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №11. – С. 137–144.
5. Луцик М. В. Роль інформації та знань в розвитку інтелектуальних ресурсів національної економіки / М. В. Луцик // Вісник Львівського університету. Серія економічна. – 2014. – Випуск 51. – С. 275–281.
6. Прохорова В. В. Економічна оцінка зовнішньої та внутрішньої ефективності інноваційних трансформацій в освіті / В. В. Прохорова, В. І. Чобіток // Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: Монографія / За редакцією Ареф'євої О. В. – К. : НАУ, 2019. – С. 95–105.
7. Чобіток В. І. Парадигма мистецтва інтелектуалізації управління підприємством / В. І. Чобіток // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2019. – №67. – С. 221–228.
8. Штангрет А. М. Управління процесом формування людського капіталу як основи розвитку економіки знань / А. М. Штангрет // Науковий вісник НЛТУ України. – 2015. – № 3. – Том 25. – С. 396–400.
9. <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

References

1. Brukynh, E. (2001) *Intelektualnyy kapital*. L.N. Kovachin (Ed.). Sankt-Peterburh: Pyter.
2. Dykan, V.L., & Kornilova, I.V. (2010). *Intelektualni investytsii v lohystychnykh systemakh*. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, (29), 199-203.
3. Havrylyshyn, B.D. (Ed.). (2002). *Ekonomichna entsyklopediia: (Vols. 1-3)*. Kyiv-Ternopil: Akademiia narodnoho hospodarstva.
4. Kuzmin, O.Ye., & Lypych, O.A. (2011). *Kontseptualni zasady upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstva. Aktualni problemy ekonomiky*, (11), 137-144.
5. Lutsyk, M.V. (2014). *Rol informatsii ta znan v rozvytku intelektualnykh resursiv natsionalnoi ekonomiky*. *Visnyk Lvivskoho universytetu*. Ser. Ekonomichna, (51), 275-281.
6. Prokhorova, V.V., & Chobitok, V.I. (2019). *Ekonomichna otsinka zovnishnoi ta vnutrishnoi efektyvnosti innovatsiinykh transformatsii v osviti*. *Proceedings of Monohrafiia: Konkurentospromozhnist pidpriemstv u mizhnarodnomu tsyfrovomu prostori*. O.V. Arefieva (Ed.). pp. 95-105. Kyiv.:NAU.
7. Chobitok, V.I. (2019). *Paradyhma mystetstva intelektualizatsii upravlinnia pidpriemstvom*. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, (67), 221-228.
8. Shtanhret, A.M. (2015). *Upravlinnia protsesom formuvannia liudskoho kapitalu yak osnovy rozvytku ekonomiky znan*. *Naukovyy visnyk NLTU Ukrainy*, (3), T. 25, 396-400.
9. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/>

ОСНОВНЫЕ ОРИЕНТИРЫ РАЗВИТИЯ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

*А. И. Сластияникова, к. э. н., старший преподаватель,
Украинская инженерно-педагогическая академия*

Методология исследования. Обобщение и системный анализ предоставили возможность доказать, что в современных условиях интеллектуальный бизнес играет значительную роль в развитии общества, способствуя созданию искусственного интеллекта, стремительному развитию научно-технического прогресса. Развитие интеллектуального потенциала человека позволяет разрабатывать новые технологии и проводить новые научные исследования, которые не только повышают уровень жизни, но и положительно влияют на интеллектуальное развитие общества в целом.

Результаты. В статье проанализированы темпы развития интеллектуальной составляющей, установлены высокие их показатели благодаря информационным потокам. Показано, что объективные решения возникающих в процессе интеллектуального развития проблем и лежат в области аналитического мышления человека. Современное состояние данной сферы характеризуется грандиозными информационными потоками и выдающимися достижениями во всех отраслях промышленности. Но процесс обработки информации и выбора эффективного решения по своему уровню значительно уступает открывающимся возможностям. Это вызвано тем, что аналитическая часть мышления, как и многие другие составляющие интеллекта, развивалась по принципу «от достигнутого». То есть корректировка направлений развития мышления происходила при накоплении критического объема знаний, минимально необходимого для перехода на соответствующий интеллектуальный уровень.

Новизна. Определено, что инвестиции в человеческий капитал предприятия отражают отношения между участниками инвестиционного процесса по поводу движения ресурсов, вложенных в человеческий капитал предприятия с момента мобилизации этих ресурсов до момента их возмещения. Выделены ориентиры развития интеллектуального предпринимательства; очерчены главные его признаки и определены функциональные группы интеллектуальных услуг.

Практическая значимость. Результаты исследования будут полезными для предпринимательских структур, которые стремятся в условиях инновационной экономики достичь увеличения темпов инновационного развития и получения на этой основе положительного социально-экономического эффекта в текущем и будущем периодах.

Ключевые слова: интеллектуальное предпринимательство; ориентиры развития; ресурсы; информационные потоки; инвестиции в человеческий капитал.

MAIN GUIDELINES FOR THE INTELLECTUAL BUSINESS DEVELOPMENT

A. I. Slastyanikova, Ph. D (Econ.), Senior Lecturer, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy

Methods. Generalization and systems analysis provided an opportunity to prove that in modern conditions, intellectual business plays a significant role in the development of society, contributing to the creation of artificial intelligence, the rapid development of scientific and technological progress. The development of the human intellectual potential allows us to develop new technologies and conduct new scientific research that not only increases the standard of living, but also positively affects the intellectual development of society as a whole.

Results. The article analyzes the pace of development of the intellectual component, which is rather high thanks to information flows. It is shown that objective solutions to problems arising in the process of intellectual development lie in the field of human analytical thinking. The current state of this sphere is characterized by grandiose information flows and outstanding achievements in all industries. However, the process of processing information and choosing an effective solution is significantly lower than the opportunities that open up. This is due to the fact that the analytical part of thinking, like many other components of intelligence, developed on the principle of “from what has been achieved”. That is, the adjustment of the directions of development of thinking occurred during the accumulation of critical amount of knowledge that is minimally necessary for the transition to the corresponding intellectual level.

Novelty. It has been determined that investments in human capital of an enterprise reflect the relationship between participants in the investment process regarding the movement of resources invested in the human capital of the enterprise from the moment these resources are mobilized until they are reimbursed. The guidelines for the development of intellectual entrepreneurship are highlighted; its main features are outlined and functional groups of intellectual services are defined.

Practical value. The results of the study will be useful for entrepreneurial structures that, in the conditions of innovative economy, seek to achieve an increase in the pace of innovative development and on this basis obtain a positive socio-economic effect in the current and future periods.

Keywords: intellectual entrepreneurship, development guidelines, resources, information flows, investment in human capital.

Надійшла до редакції 28.01.20 р.